ఓమ్. పరబ్రహ్మణేనమః.

అథ సంధ్యావందనమ్.

శ్లో॥ అపవిత్రః పవిత్రోవా సర్వావస్థాం గతోఽపివా।
యస్స్మరేత్పుండరీకాక్షం సబాహ్యాభ్యంతరశ్శుచిః॥

అపవిత్రుఁడైనను, పవిత్రుఁడైనను, సకలవ్యాపారములఁ బొందినవాఁడైనను ఎవఁడు పుండరీకాక్షుని స్మరించునో వాఁడు బాహ్యాభ్యంతరముల శుచియగునని అర్థము. కనుక పుండరీకాక్షుని ముమ్మారు స్మరింప వలయును.

పుణ్డరీకాక్ష పుణ్డరీకాక్ష పుణ్డరీకాక్ష

ఇతి శిరసి మార్జనం కృత్వాఽచమ్య॥

+ పూర్వాచమనం కృత్వా, పూర్వాచమనము చేసి

+ తతః స్మృత్యాచమనం కృత్వా పిదప స్మృత్యాచమనము చేసి

భూతోచ్చాటనమ్.

+ ఉత్తిష్ఠన్తు భూతపిశాచాః । యే తే భూమిభారకాః॥ ఏతేషామవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే॥

అథ ప్రాణాయామః.

ఓంభూః । ఓంభువః । ఓగ్ం సువః। ఓంమహః। ఓంజనః । ఓం తపః । ఓగ్ంసత్యం। ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ । ఓమాపోజ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥

+ ఆచమన, ప్రాణాయామ విషయములగురించి గ్రంథవిస్తరభీతిచే వ్రాయలేదు. పెద్దలవలన గ్రహింపదగును.

(* దేశకాలౌ సంకీర్త్య:—)
† పంచాశత్కోటి...ప్రీత్యర్థం
ప్రాతస్సన్ధ్యా ముపాసిష్యే.

దేశకాల సంకీర్తనంబు చేసి (సంకల్పించు తావులయందు అనామి కాంగుళితో జలము స్పృశించుట సంప్రదాయమై యున్నది.)

జలాభిమంత్రణమ్.

(‡ పవిత్రముదకం ‡ బ్రహ్మముఖాఖ్యేనమంత్రేణాభిమంత్ర్య)

పవిత్రజలము "బ్రహ్మముఖ" మనునిక్రిందఁ జెప్పఁబోవు మంత్రముచేత అభిమంత్రించి.

ఓంభూర్భువస్సువః । ఓం తత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ॥

మార్జనమ్.

తముదకం స్పృష్ట్వా ఆపోహిష్ఠే త్యాదిభి శ్శిరసి మార్జయేత్ :—

ఆయుదకమును స్పృశించి ఆపోహిష్ఠే త్యాదిక్రింది మంత్రములతో శిరమున జల్లుకొనునది.

ఓం ఆపో హిష్ఠా మయోభువః । తాన ఊర్జే దధాతన । మహేరణాయచక్షసే । యోవశ్శివతమోరసః । తస్యభాజయతేహనః । ఉశతీరివ మాతరః । తస్మా అరంగమామవః । యస్యక్షయాయ జిన్వథ । ఆపోజనయథాచనః ॥

* సంకల్ప వివరణమును గురించి స్మార్తానుక్రమణికయందు చూడుడు.

‡ "బ్రహ్మముఖోఽయం మనునా నిరుక్తః:—"

శ్లో॥ ఓంకారపూర్వికా స్తిస్రో మహావ్యాహృతయోఽవ్యయాః ।
త్రిపదా చైవ సావిత్రీ (గాయత్రీ) విజ్ఞేయం బ్రహ్మణోముఖమ్॥ మను॥ అ౹ ౨౧.

మంత్రాచమనమ్.

(హస్తేనజలం గృహీత్వా)
(౧) ప్రాతః:—

హస్తముచేతజలము గ్రహించి యీ క్రింది మంత్రము పఠించి మంత్రాచమన మొనర్పవలయును.

సూర్యశ్చమా మన్యుశ్చ మన్యుపత యశ్చమన్యుకృతేభ్యః। పాపేభ్యోరక్షన్తాం। యద్రాత్ర్యాపాపమకార్షం। మనసా వాచా హస్తాభ్యాం। పద్భ్యా ముదరేణ శిశ్నా। రాత్రిస్తదవ లుమ్పతు। యత్కిఞ్చ దురితం మయి। ఇద మహం మా మమృత యోనౌ। సూర్యే జ్యోతిషి జుహోమిస్వాహా॥

(౨) మధ్యాహ్నే :—

ఆపః పునంతు పృథివీం పృథివీ పూతా పునాతుమాం। పునన్తు బ్రహ్మణస్పతి ర్బ్రహ్మ పూతా పునాతుమాం। యదుచ్ఛిష్ట మభోజ్యం యద్వా దుశ్చరితం మమ। సర్వం పునంతు మా మా పో సతాంచ ప్రతిగ్రహగ్ స్వాహా॥

(3) సాయంతనే :—

అగ్నిశ్చ మామన్యుశ్చ మన్యు పతయశ్చ మన్యు కృతేభ్యః। పాపేభ్యో రక్షంతాం। యదహ్నా పాప మకార్షం। మనసా వాచా హస్తాభ్యాం। పద్భ్యా ముదరేణ శిశ్నా। అహస్తదవ లుంపతు। యత్కించ దురితం మయి। ఇద మహం మామమృత యోనౌ। సత్యే జ్యోతిషి జుహోమి స్వాహా॥

పునః (ద్వితీయ) మార్జనమ్.

ద్విరాచమ్య — రెండుసారులు † స్మృత్యాచమనముచేసి ఈచెప్పబోవు మంత్రములు పఠింపుచుదర్భలతో మార్జనము చేసికొన వలయును:—

దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం । జిష్ణో రశ్వస్య వాజినః । సురభి నో ముఖాకరత్ ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ ॥

౧॥ ఓం ఆపోహిష్ఠామయోభువః తాన ఊర్జే దధాతన । మహేరణాయ చక్షసే ॥

౨॥ యోవశ్శివతమోరసః తస్య భాజయతేహనః । ఉశతీరివ మాతరః ॥

3॥ తస్మా అరఙ్గ మామవః యస్యక్షయాయ జిన్వథ । ఆపో జనయథాచనః ॥

౧॥ హిరణ్య వర్ణా శ్శుచయః పావకా యాసుజాతః కశ్యపో యాస్వింద్రః । అగ్నింయా గర్భం దధిరే విరూపా స్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా భవంతు ॥

౨॥ యాసాగ్ం రాజా వరుణోయాతి మధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యం జనానాం । మధుశ్చుతశ్శుచయో యాః పావకా స్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా భవంతు ॥

3॥ యాసాం దేవా దివి కృణ్వంతి భక్షంయా అంతరిక్షే బహుధా భవంతి । యాః పృథివీం పయసోందంతి శ్శుక్రా స్తాన ఆప శ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥

ఋ॥ శివేనమా చక్షుసా పశ్యతాప శ్శివయా తనువోప స్పృశంత త్వచంమే । సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ం రప్సుషదోహువే వోమయి వర్చో బలమోజో నిధత్త ॥

పాపవిమోచనమంత్రమ్.

(హస్తేనజల మాదాయనిశ్శ్వస్య వామతో వినిక్షిపేత్)	హస్తమున జలముగైకొని అందు ఈక్రింది మంత్రము పఠించుచు నిశ్శ్వాసమువిడిచి యాజలము తనకు ఎడమవైపున విడువవలయును. మరల నాజలము చూడఁదగదు.

దృపదా దివ ముఞ్చతు * । దృపదా దివే న్ముముచానః । స్విన్నస్స్నాత్వీ మలాదివ । పూతం పవిత్రేణేవాజ్యం । ఆపశ్శున్ధన్తు మైనసః ॥

అర్ఘ్యత్రయప్రదానమ్.

ఆచమ్య	పునరాచమనముచేసి
ప్రాణానాయమ్య	ప్రాణాయామ మొనర్చి

పూర్వోక్తైవంగుణ విశిష్టే, శుభేఽభ్యుదయ ముహూర్తే శ్రీమాన్...+గోత్రః...+శర్మాభిధేయోఽహం, శ్రీమతః...+గోత్రస్య...+శర్మాభిధేయస్య మమోపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం ప్రాతస్సంధ్యాంగ మర్ఘ్యత్రయప్రదానంకరిష్యే ॥

ఓంభూర్భువస్సువః । తత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి । ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥

ఇతిఅంజలిత్రయం విసృజేత్ | పై మంత్రము 3 సారులు పఠింపుచు మూడుఅంజలుల అర్ఘ్యమువిడువవలయును

కాలాతిక్రమణప్రాయశ్చిత్తమ్.

ఆచమ్య	స్మృత్యాచమనముచేసి
ప్రాణానాయమ్య	ప్రాణాయామము మొనర్చి

* ఏవం... ప్రీత్యర్థం కాలాతిక్రమణ దోషపరిహారార్థం చతుర్థార్ఘ్యప్రదానం కరిష్యే.

(ఇతి సంకల్ప్య) | అని సంకల్పించి ఈక్రిందిమంత్రము చదువుచు ప్రాయశ్చిత్తార్ఘ్యమునువిడువలయును.

ఓం భూః। ఓం భువః। ఓగ్ం సువః। ఓం మహః। ఓం జనః। ఓం తపః। ఓగ్ం సత్యం। ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యో నః ప్రచోదయాత్। ఓమాపో జ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్

(౨) మధ్యాహ్నే :—

ఆచమ్య	+ స్మృత్యాచమనముచేసి
ప్రాణానాయమ్య	‡ ప్రాణాయామము మొనర్చి

+ ఏవం గుణవిశేషణ విశిష్టే శుభే శోభనముహూర్తే శ్రీమాన్ .... ప్రీత్యర్థం మాధ్యాహ్నిక సంధ్యాంగ మర్ఘ్యత్రయ ప్రదానం కరిష్యే:—

* « ద్రుపదా దివ ముంచతు » అనునది పాఠాంతరముగ గనబడెడు.

+ ఇచ్చట తమతమ గోత్రనామముల చెప్పుకొనవలయును.

అర్ఘ్యత్రయ ప్రదానమ్.

(ఇతి సంకల్ప్య)	పైనచెప్పిన తీరున సంకల్పించి

హంస శ్శుచిష ద్వసు రంతరిక్ష సద్ధోతా వేదిష దతిథి ర్దురోణసత్ । నృష ద్వరస దృతసద్వ్యోమస దబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్ ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఓం తత్స వితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవ స్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోద యాత్ ॥

(ఏవం అర్ఘ్యత్రయం విసృజేత్)	పైమంత్రమును గాయత్రి మంత్రమును పఠించి యొక యర్ఘ్యమును, కేవలగాయత్రిని మాత్రము పఠించియర్ఘ్యద్వయమును విడువ వలయును.
(కాలాతిక్రమణే పూర్వవత్)	కాలాతి క్రమణమయ్యనేని ప్రాతస్సంధ్యవలెనే సంకల్పించి 4-వ యర్ఘ్యమును విడువ వలయును.

సాయంకాలే:—

ఆచమ్య	సకృత్యాచమనము చేసి
ప్రాణానాయమ్య	ప్రాణాయామము నొనర్చి

* ఏంవ..........ప్రీత్యర్థం సాయంసంధ్యాంగ మర్ఘ్యత్రయ ప్రదానం కరిష్యే:—

× సంకల్పించు తావులలో అనామికాంగులితో జలము స్పృశించుట సంప్రదాయమై యున్నది.

ఇతి సంకల్ప్య | అని సంకల్పించి (ఈ క్రింది మంత్రము మున్మారు పఠించుచు అర్ఘ్యత్రయము, విడువవలయును।

(కాలాతి క్రమణే పూర్వవత్) | కాలాతి క్రమణమయ్యేనేని ప్రాతస్సంధ్యను వలెనే 4-వ యర్ఘ్యము విడువవలయును.

ఓంభూః। ఓంభువః। ఓగ్ంసువః। ఓంమహః। ఓంజనః। ఓంతపః ఓగ్ంసత్యం। ఓం తత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోద యాత్ ॥

పరిదక్షిణమ్.

(పశ్చాత్ హస్తేన జల మాదాయ ఉత్థాయ.) | పిమ్మట హస్తములో జలము గైకొని నిలుచుండి (చెప్పబోవు మంత్రమును స్మరింపుచు మున్మారు ఆత్మప్రదక్షిణము చేసి కొనవలయును:—)

ఉద్యంత మస్తంయంత మాదిత్య మభిధ్యాయ న్కుర్వ న్బ్రాహ్మణో విద్వాన్ సకలం భద్ర మశ్నుతేఽసావా దిత్యో బ్రహ్మేతి బ్రహ్మైవస న్బ్రహ్మాప్యేతి యఏవం వేద ॥

† అసా వాదిత్యో బ్రహ్మ ॥

(ఈయాదిత్యుఁడే పరబ్రహ్మము.)

తర్పణమ్.

ద్విరాచమ్య ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా | స్మృత్యాచమనము 2 సారులుచేసి ప్రాణాయామము మున్మారొనర్చి

ఏవం గుణ........ప్రీత్యర్థం * ప్రాత స్సంధ్యాంగ తర్పణం కరిష్యే:—

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	3 బ్రాహ్మీం తర్పయామి
౨ గాయత్రీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి

మధ్యాహ్నే:—

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	3 రౌద్రీం తర్పయామి
౨ సావిత్రీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి

సాయంకాలే:—

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	3 వైష్ణవీం తర్పయామి
౨ సరస్వతీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి

---

* సంకల్పము మధ్యాహ్నమున నయ్యేనేని, "మధ్యాహ్న సంధ్యాంగ" యనియు సాయంకాల మందయ్యేనేని "సాయం సంధ్యాంగ" మనియు మార్చుకొనవలయును.

† సంధ్యా, "అసావాదిత్యో బ్రహ్మ" ఇతి ధ్యాన మిత్యర్థః. తథాహాలోకాక్షిః

శ్లో॥ అసావాదిత్యో బ్రహ్మేతి యద్ధ్యానం క్రియతేఽన్వహమ్ ।
తదేవ సాంధ్యమిత్యుక్తం కర్మ బ్రాహ్మణ్యమూలకమ్ ॥

(స్మృతిరత్న మహోదధౌ)

గాయత్ర్యా వాహనమ్.

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ । అగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మఇత్యార్షమ్ । గాయత్రీం ఛందం పరమాత్మం సరూపం । సాయుజ్యం వినియోగమ్ ॥

ఆయాతు వరదా దేవీ అక్షరం బ్రహ్మ సమ్మితం । గాయత్రీం ఛందసాం మాతేదం బ్రహ్మ జుషస్వమే । యదహ్నా త్కురుతే పాపం తదహ్నా త్ప్రతిముచ్యతే । యద్రాత్రియా త్కురుతే పాపం

త్రద్యాత్రియా త్రృతిముచ్యతే । సర్వవర్ణే మహాదేవి । సంధ్యావిద్యే సరస్వతి ॥

ఓజోఽసి, సహోఽసి, బలమసి, భ్రాజోఽసి, దేవానాం ధామ నామాసి, విశ్వమసి, విశ్వాయు, స్సర్వమసి సర్వాయు, రభి భూరోం, గాయత్రీ మావాహయామి, సావిత్రీ మావాహయామి, సరస్వతీ మావాహయామి, ఛన్దర్షీ నావాహయామి, శ్రియ మావాహయామి, గాయత్ర్యా గాయత్రీచ్ఛన్దో విశ్వామిత్రఋషిః, స్సవితా దేవతా, ఽగ్నిర్ముఖం, బ్రహ్మాశిరో, విష్ణు ర్హృదయగ్ం, రుద్రశ్శిఖా, పృథివీయోనిః, ప్రాణాపాన వ్యానోదాన సమానా సప్రాణా శ్వేత వర్ణా సాంఖ్యాయనస గోత్రా గాయత్రీ, చతు ర్విగ్ంశత్యక్షరా త్రిపదా షట్కుక్షిః పంచశీర్షోపనయనే వినియోగః॥

ఓంభూః । ఓంభువః । ఓగ్ంసువః । ఓంమహః । ఓంజనః ఓంతపః। ఓగ్ంసత్యం । ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్। ఓమాపోజ్యోతీరసోఽమృతంబ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్॥

అథజపః॥

పూర్వోక్త ఏవంగుణవిశేష్టే............ప్రీత్యర్థం * ప్రాత స్సంధ్యాంగ ‡ అష్టోత్తర శత (అష్టావింశతి) గాయత్రీ మహా మంత్ర జపం + కరిష్యే :—

అథ న్యాసః:—

(అంగన్యాస కరన్యాసౌకృత్వా.) | ఈ క్రింది విధముగా అంగన్యాస కరన్యాసములు సలుప వలయును.

౧. ఓం తత్సవితుః, బ్రహ్మాత్మనే అంగుష్ఠాభ్యాంనమః.

౨. ఓం వరేణ్యం, విష్ణ్వాత్మనే తర్జనీభ్యాంనమః.

౩. ఓం భర్గో దేవస్య, రుద్రాత్మనే మధ్యమాభ్యాంనమః.

౪. ఓం ధీమహి, సత్యాత్మనే అనామికాభ్యాంనమః.

౫. ధియో యోనః, జ్ఞానాత్మనే కనిష్ఠికాభ్యాంనమః.

౬. ఓం ప్రచోదయాత్, సర్వాత్మనే కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః.

అంగన్యాసః:—

౭. ఓం తత్సవితుః, బ్రహ్మాత్మనే హృదయాయనమః.

౮. ఓం వరేణ్యం, విష్ణ్వాత్మనే శిరసే స్వాహా.

౯. ఓం భర్గో దేవస్య, రుద్రాత్మనే శిఖాయై వషట్.

౧౦. ఓం ధీమహి, సత్యాత్మనే కవచాయహుం.

౧౧. ఓం ధియో యోనః, జ్ఞానాత్మనే నేత్రత్రయాయ వౌషట్.

౧౨. ఓం ప్రచోదయాత్, సర్వాత్మనే అస్త్రాయ ఫట్.

భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బన్ధః. అని దిగ్బంధన మొనర్చి ఈక్రింది ధ్యాన శ్లోకము చదువవలయును.

ధ్యానమ్:—

శ్లో॥ ముక్తా విద్రుమ హేమనీల ధవళచ్ఛాయై ర్ముఖై స్త్రీక్షణై
ర్యుక్తా మిందునిబద్ధరత్నమకుటాం తత్త్వార్థ వర్ణాత్మికాం।

గాయత్రీం వరదాభయాంకుశకశా శ్శుభ్రం కపాలంగదాం
శంఖం చక్ర మథారవిందయుగళం హస్తై ర్వహంతీం భజే

చతుర్వింశతి పూర్వముద్రాః:—

శ్లో॥ 1 సుముఖం, 2 సంపుటం, (చైవ) 3 వితతం, 4 విస్తృతం, (తథా)।
5 ద్విముఖం, 6 త్రిముఖం, (చైవ) 7 చతుః, 8 పంచముఖం, (తథా)॥
శ్లో॥ 9 షణ్ముఖో, 10 ఽధోముఖం, (చైవ) 11 వ్యాపకాంజలికం, (తథా)।
12 శకటం, 13 యమపాశం, (చ) 14 గ్రథితం, 15 సమ్ముఖోన్ముఖం॥
శ్లో॥ 16 ప్రలంబం, 17 ముష్టికం (చైవ) 18 మత్స్యః, 19 కూర్మో, 20 వరాహకం।
21 సింహాక్రాంతం, 22 మహాక్రాంతం 23 ముద్గరం, 24 పల్లవం, (తథా)॥
శ్లో॥ చతుర్వింశతి ముద్రావై గాయత్ర్యాం సుప్రతిష్ఠితాః।
ఇతిముద్రా నజానాతి గాయత్రీ నిష్ఫలాభవేత్॥

(ఇతి ముద్రాః ప్రదర్శ్య) పై శ్లోకములయందు చెప్పిన ౨౪ ముద్రలను ప్రదర్శించి.

గాయత్రీ మంత్రార్థశ్లోకః:—

శ్లో॥ యోదేవ స్సవితాఽస్మాకం, ధియో ధర్మాదిగోచరాః।
ప్రేరయేత్, తస్య యద్భర్గ స్తద్వరేణ్య ముపాస్మహే॥

మంత్ర జపః:—

ఓంభూర్భువస్సువః। తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥

జప విధిః.

(ఇతి గాయత్రీం * అష్టోత్తర శతం జపేత్)

"ఓం భూర్భువస్సువః ... యాత్" అను పై గాయత్రీ మంత్రమును ౧౦౮ మాఱులు జపించవలయును.

(† ప్రాత స్తిష్ఠన్, సాయం మధ్యాహ్న యోరాసీనః)

ప్రాతఃకాలమున నిలుచుండియు, సాయంకాలమునందును, మధ్యాహ్న కాలమందును, కూర్చుండియు జపించవలయును.

అష్టావింశత్యనధ్యాయే

అనధ్యయన దినములయందు ౨౮ పర్యాయములు జపించిన చాలును.

‡ శ్లో॥ పర్వస్వేవ జపేద్దేవీం
గాయత్రీం వేదమాతరమ్॥
ఇత్యుక్తత్వాత్ పర్వభిః గాయత్రీజప సంఖ్యానం కుర్యాత్.
(స్మృతిరత్న మహోదధౌ.)

"చేతివ్రేలి కణుపులయందే గాయత్రీజపసంఖ్యను లెక్కించవలయును" అని చెప్పియున్నారు. కావున నటులనే జపము చేయవలయును.

జపావసానమ్:—

శ్రౌతాచమనం కృత్వా:-
ప్రాణానాయమ్య

శ్రౌతాచమనము చేసి
ప్రాణాయామ మొనర్చి (ఈ క్రింది రీతిన సంకల్పించవలయును)

+ ఏవంగుణ విశిష్టే..........ప్రీత్యర్థం ప్రాతస్సంధ్యాంగ గాయత్రీ మంత్రజపావసానం కరిష్యే.

అంగన్యాస కరన్యాసౌ:—

(పూర్వోక్త క్రమేణ అంగ న్యాస కరన్యాసౌ విధాయ.)

వెనుక చెప్పిన విధమున అంగన్యాస కరన్యాసములు చేసి.

దిగ్విమోకః:—

" భూర్భువస్సువరో "మితి దిగ్విమోకః. (ద్వయోః కుంచిత తర్జన్యో స్సంలగ్నం కుర్యాత్) | ఈవచనము పలికి రెండు చేతుల తర్జనులను వంచి లంకెగా వేసికొనవలయును

ధ్యానమ్:—

శ్లో॥ ముక్తావిద్రుమ హేమ నీలధవళచ్ఛాయై ర్ముఖై స్త్రీక్షణై
ర్యుక్తా మిందునిబద్ధ రత్నమకుటాం తత్త్వార్థవర్ణాత్మికాం।
గాయత్రీం వరదాభయాంకుశకశా శ్శుభ్రం కపాలం గదాం
శంఖం చక్ర మథారవింద యుగళం హస్తై ర్వహంతీం భజే॥

ఉత్తరముద్రాః:—

శ్లో॥ సురభిః[1], జ్ఞాన[2], చక్రే[3], చ,
యోనిః[4], కూర్మో[5], ఉథపంకజం[6]।
లింగం[7], నిర్యాణ[8] ముద్రాశ్చే
త్యష్టముద్రాః ప్రకీర్తితాః॥ | ఈ శ్లోకోక్తములగు నుత్తర ముద్రలను ప్రదర్శింపవలయును.

తత్సద్బ్రహ్మార్పణమస్తు

---

* సూర్యోపస్థానమ్:—

తతః స్మృత్యాచమనం కృత్వా త్రిః ప్రాణానాయమ్య | పిదప స్మృత్యాచమనము చేసి ప్రాణాయామము మూమ్మారాచరించి.

ఏవంగుణ విశిష్టే.....శ్రీత్యర్థం ప్రాత స్సంధ్యాంగ సూర్యోపస్థానం కరిష్యే:—

---

* ఉపస్థానమనగా స్థానవిశేషముతో గూడిన ప్రార్థనము. ఈ యుపస్థాన మంత్రములను నిలుచుండి పఠింపవలయును.

మిత్రస్య చర్షణీ ధృతశ్శ్రవో దేవస్య సానసిం। సత్యం చిత్రశ్రవస్తమం। మిత్రో జనాన్ యాతయతి ప్రజానన్మిత్రో దాధార పృథివీముత ద్యాం। మిత్రః కృష్టీ రనిమిషాభి చష్టే సత్యాయ హవ్యం ఘృతవ ద్విధేమ। ప్రస మిత్రమర్తో అస్తు ప్రయస్వాన్ యస్త ఆదిత్య శిక్షతి వ్రతేన। న హన్యతే న జీయతే త్వోతో నైన మగ్ంహో అశ్నోత్యంతితో న దూరాత్ ॥

మాధ్యాహ్నిక సూర్యోపస్థానమ్:—

ఆసత్యేన రజసా వర్తమానో నివేశయ న్నమృతం మర్త్యం చ। హిరణ్యయేన సవితా రథేనా౽౽దేవో యాతి భువనా విపశ్యన్॥

ఉద్వయం తమసస్పరి పశ్యన్తో జ్యోతిరుత్తరం। దేవం దేవత్రా సూర్య మగన్మ జ్యోతి రుత్తమమ్॥

ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహంతి కేతవః। దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్॥

చిత్రం దేవానా ముదగా దనీకం చక్షు ర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః। ఆప్రా ద్యావా పృథివీ అంతరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ॥

తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తా చ్ఛుక్ర ముచ్చరత్। పశ్యేమ శరదశ్శతం, జీవేమ శరదశ్శతం, నన్దామ శరదశ్శతం, మోదామ శరదశ్శతం, భవామ శరదశ్శతగ్ం, శృణవామ శరదశ్శతం, ప్రబ

వామ శరద శ్శతమజీతాస్స్యామ శరద శ్శతం, జ్యోక్చ సూర్యం దృశే।యఉదగా న్మహతోఽర్ణవా ద్విభ్రాజమాన స్సరిరస్యమధ్యా త్సమావృషభో లోహితాక్షస్సూర్యో విపశ్చిన్మనసాపునాతు॥

సాయమాహ్నిక సూర్యోపస్థానమ్:—

ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవ మద్యా చ మృడయ। త్వా మవస్యురా చకే॥

తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వందమాన స్తదాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః। అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురుశగ్ంస మా న ఆయుః ప్రమోషీః॥

యచ్చిద్ధి తే విశో యథా ప్రదేవ వరుణ వ్రతం। మినీమసి ద్యవిద్యవి। యత్కించేదం వరుణ దైవ్యే జనేఽభిద్రోహం మనుష్యా శ్చరామసి। అచిత్తీ యత్తవ ధర్మాయుయోపిమ మా న స్తస్మా దేనసో దేవ రీరిషః। కితవాసో యద్రిరిపుర్న దీవి యద్వాఘా సత్యముత యన్న విద్మ। సర్వా తా విష్య శిథిరేవ దేవాథా తే స్యామ వరుణ ప్రియాసః॥

దిఙ్నమస్కారః:—

(ఏతైః నమస్కారంకుర్యాత్.) | ఈ క్రిందిమంత్రములచేత నమస్కారము చేయవలయును

౧॥ ఓంనమః ప్రాచ్యైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏతస్యాం ప్రతి వసంత్యేతాభ్య శ్చనమః॥

౨॥ నమో దక్షిణాయైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతి వసంత్యేతాభ్యశ్చనమః॥

3॥ నమః ప్రతీచ్యైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసం త్యేతాభ్య శ్చ నమః॥

౪॥ నమ ఉదీచ్యైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసం త్యేతాభ్య శ్చనమః॥

౫॥ నమ ఊర్ధ్వా యైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతి వసంత్యేతాభ్య శ్చనమః॥

౬॥ నమోఽధరాయైదిశే, యాశ్చ దేవతా ఏ తస్యాంప్రతివ సంత్యేతాభ్య శ్చనమః॥

౭॥ నమోఽ వాంతరాయైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసంత్యేతాభ్య శ్చనమః॥

మునినమస్కారః:—

నమో గంగా యమునయో ర్మధ్యే యే వసంతి తేమే ప్రప న్నాత్మా న శ్చిరంజీవితం వర్ధయంతి నమోగంగాయమునయో ర్ముని భ్యశ్చ నమోనమో గంగాయమునయో ర్మునిభ్యశ్చ నమః॥

దేవతా నమస్కారః.

సంధ్యాయైనమః, సావిత్ర్యైనమః, గాయత్ర్యైనమః, సరస్వ త్యైనమః, సర్వాభ్యో దేవతాభ్యోనమః, దేవేభ్యోనమః, ఋషిభ్యోనమః, మునిభ్యోనమః, గురుభ్యోనమః, పితృభ్యోనమః॥

కామోఽకార్షీన్నమో నమః॥

మన్యురకార్షీన్నమో నమః॥

ఈశ్వరధ్యానమ్.

(ఏతైఃపరమేశ్వరంధ్యాయేత్ :-) | ఈక్రింది శ్లోకములచేతను, మంత్రములచేత నుపరమేశ్వరుని ధ్యానముచేయవలయును.

* పృథివ్యాపస్తేజో వాయురాకాశాత్ । ఓన్నమో భగవతే వాసుదేవాయ॥

* యాంసదా సర్వభూతాని చరాణి స్థావరాణిచ। సాయం ప్రాతర్నమస్యంతి సామా సంధ్యాఽభిరక్షతు॥

హరిహరాభేదస్మరణమ్.

శ్లో॥ శివాయ విష్ణురూపాయ శివరూపాయ విష్ణవే।
శివస్య హృదయం విష్ణుర్విష్ణోశ్చ హృదయంశివః॥

శ్లో॥ యథా శివమయో విష్ణురేవం విష్ణుమయశ్శివః।
యథాంతరం నపశ్యామి తథా మేస్వస్తిరాయుషి॥

శ్లో॥ నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణహితాయచ।
జగద్ధితాయ కృష్ణాయ గోవిందాయ నమోనమః॥

గాయత్రీ ధ్యానమ్:—

ఉత్తమే శిఖరే జాతే భూమ్యాం పర్వతమూర్ధని । బ్రాహ్మణేభ్యోఽభ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛదేవి । యథాసుఖమ్ ॥

స్తుతో మయా వరదా వేదమాతా ప్రచోదయన్తీ పవనే ద్విజాతా । ఆయుః పృథివ్యాం ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసం మహ్యందత్వా ప్రజాతుం బ్రహ్మలోకమ్ ॥

నారాయణాభి వన్దనమ్:—

శ్లో॥ నమోఽస్త్వనన్తాయ సహస్రమూర్తయే
సహస్రపాదాక్షి శిరోరు బాహవే।
సహస్ర నామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే
సహస్ర కోటీ యుగధారిణే నమః॥

భూమ్యాకాశాభి వన్దనమ్ :—

ఇదం ద్యావా పృథివీ సత్యమస్తు। పిత్ర్మాతర్యదిహోపబ్రువేవాం। భూతం దేవానా మవమే అవోభిః। విద్యామేషం వృజినం జీరదానుమ్॥

ఈశ్వర ప్రార్థనా:—

శ్లో॥ సర్వవేదేషు యత్పుణ్యం సర్వతీర్థేషు యత్ఫలం।
తత్ఫలం పురుష ఆప్నోతి స్తుత్వా దేవం జనార్దనమ్॥

శ్లో॥ వాసనా ద్వాసుదేవస్య వాసితం తే జగత్త్రయం।
సర్వభూతనివాసోఽసి వాసుదేవ నమోఽస్తు తే॥

చతుస్సాగరపర్యంతం గో ఆనిపలికి గోత్రము మొదలగు వానిని బ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు. చెప్పవలయును:—

... శర్మాఽహం భో అభివాదయే॥

శ్లో॥ కాయేన, వాచా. మనసేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాత్మనావా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ॥
కరోమి యద్య త్సకలం పరస్మై
నారాయణాయేతి సమర్పయామి॥

(ఏతత్సర్వం శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు.)

ఇతి సన్ధ్యా వన్దన ప్రకరణమ్
సమాప్తమ్.

అథ బ్రహ్మయజ్ఞః.

ఆచమ్య...ఏవంగుణ...శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం బ్రహ్మయజ్ఞేన యక్ష్యే, విద్యుదసి విద్య మే పాప్మానమృతాత్సత్యముపైమి॥ హస్తావవనిజ్య-త్రిరాచామేత్ - ద్విః పరిమృజ్య-సకృదుపస్పృశ్య-యత్సవ్యం పాణిం పాదౌ ప్రోక్షతి-శిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయమాలభ్య, దక్షిణోత్తరౌ పాణీ పాదౌ కృత్వా సపవిత్రావోమితి ప్రతిపద్యతే-ఓమ్-ఋచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్-యస్మిన్ దేవా అధి విశ్వే నిషేదుః। యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి య ఇత్తద్విదు-స్త ఇమే సమాసతే * ఓం భూః తత్సవితుర్వరేణ్యం, ఓం భువః-భర్గో దేవస్య ధీమహి-ఓగ్ంసువః ధియో యో నః ప్రచోదయాత్॥ ఓం భూః తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి॥ ఓం భువః-ధియో యో నః ప్రచోదయాత్॥2। ఓగ్ంసువః-తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ।3। (ప్రణోంజసి సావదోం) శ్రీగురుభ్యో నమః హరిః ఓమ్॥ ఇషే త్వోర్జే త్వా వాయవ స్థోపాయవ స్థ దేవో వస్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్నియా దేవభాగమూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీరనమీవా అయక్ష్మా మా వస్తేన ఈశత మాఘశగ్ంసో రుద్రస్య హేతిః పరి వో వృణక్తు ధ్రువా అస్మిన్గోపతౌ స్యాత బహ్వీర్యజమానస్య పశూన్పాహి॥

---

* వ్యాహృతులు ముందుచెప్పి గాయత్రీమంత్రము మాత్రము పచ్ఛః అర్ధర్చశః అనవానం ఈప్రకారం మూడు పర్యాయములు చెప్పవలయును.

హరిఃఓమ్॥ బ్రహ్మసంధత్తం తన్మేజిన్వతం। క్షత్రగ్ంసంధత్తంతన్మే జిన్వతం। ఇషగ్ం సంధత్తం తాంమే జిన్వతం। ఊర్జగ్ం సధత్తం తాంమేజిన్వతం రయిగ్ం సంధత్తం తాంమేజిన్వతం। పుష్టిగ్ం సంధత్తం తాంమేజిన్వతం। ప్రజాగ్ం సంధత్తం తాంమే జిన్వతం। పశూన్థ్సం ధత్తం తాన్మేజిన్వతం। స్తుతోసిజనధాః। దేవాస్త్వా శుక్రపాః ప్రణయంతు। సువీరాః ప్రజాః ప్రజనయన్పరీహి॥ హరిః ఓం॥ నమో బ్రహ్మణే ధారణంమే అస్త్వనిరాకరణం ధారయితా భూయాసం కర్ణయోశ్శ్రుతం మాచ్యోఢ్వం మమాముష్య ఓం ఋతంతపస్సత్యం తపశ్శ్రుతం తపశ్శాంతం తపోదమస్తపశ్శమస్తపో దానంతపోయజ్ఞం తపోభూర్భువస్సువర్బ్రహ్మైత దుపాస్యై తత్తపః॥ యథావృక్షస్య సంపుష్పితస్య దూరాద్గంధో వాత్యేవంపుణ్యస్య కర్మణో దూరాద్గంధో వాతియథాసి ధారాంకర్తేఽవహితామవక్రామే యద్యువేయువేహవావిహ్వ ఇంకస్యామిక్రం పతిష్యామి త్యేవమనృతా దాత్మానం జుగుప్సేత్...ఓమ్ శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥ అహం వృక్షస్య రేరివా। కీర్తిః పృష్ఠంగిరేరివ। ఊర్ధ్వపవిత్రో వాజినివస్వమృతమస్మి। ద్రవిణగ్ం సవర్చసం। సుమేధా అమృతోక్షితః। ఇతి త్రిశంకో ర్వేదాను వచనమ్॥ (ఋగ్వేదః) అగ్నిమీళేపురోహితం। యజ్ఞస్య దేవమృత్విజం। హోతారం రత్నధాతమమ్। (సామ) అగ్న ఆయాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే। నిహో

తాం వత్సా బర్హిషి॥ (అథర్వణః) శంనో దేవీర భిష్టయ. ఆపో భవంతు పీత
యే ॥ శంయోరభిస్రవంతునః॥ అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా॥ అథాతో
బ్రహ్మజిజ్ఞాసా॥ అథాతో దర్శపూర్ణమాసౌ వ్యాఖ్యాస్యామః॥ వృ
ద్ధిరాదైచ్ - ఓం నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ
ఓషధీభ్యః। నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహ
తే కరోమి॥ ఇతి॥ ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువ స్త
తృప్యంతాం శ్రద్ధాయాం జుహోమి॥ వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మాన మృతా
త్సత్యము పాగామ్॥

ఆచమ్య... ప్రీత్యర్థం బ్రహ్మయజ్ఞాంగ దేవర్షి పితౄ నుద్దిశ్య
దేవర్షి పితృప్రీత్యర్థం దేవర్షి పితృతర్పణం కరిష్యే॥ (ఇతిసంకల్ప్య)
బ్రహ్మాదయో యే దేవాః తాన్ దేవాగ్ స్తర్పయామి ॥ సర్వాన్
దేవాగ్ స్తర్పయామి ॥ సర్వాన్ దేవగణాగ్ స్తర్పయామి ॥ సర్వాః
దేవపత్నీః స్తర్పయామి ॥ సర్వాన్ దేవపుత్రాగ్ స్తర్పయామి ॥
సర్వాన్ దేవపౌత్రాగ్ స్తర్పయామి ॥ భూర్దేవాగ్ స్తర్పయామి ॥
భువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి ॥ సువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి ॥ భూర్భువస్సు
వర్దేవాగ్ స్తర్పయామి (నివీతీ) కృష్ణద్వైపాయనా దయో యే
ఋషయః తాన్ ఋషీగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి॥ సర్వాన్ ఋషీగ్
స్తర్పయామి తర్పయామి॥ సర్వాన్ ఋషిగణాగ్ స్తర్పయామి తర్పయా
మి॥ సర్వాః ఋషిపత్నీః స్త...మి॥ ౨॥ సర్వాన్ ఋషిపుత్రాగ్ స్త...మి॥
౨ ॥ సర్వాన్ ఋషి పౌత్రాగ్ స్త...మి॥ ౨॥ భూర్ ఋషీగ్ స్త ... మి॥
౨ ॥ భువర్ ఋషీగ్ స్త+మి ॥ ౨ ॥ సువర్ ......మి ॥ ౨, ఋషీగ్
భూర్భువస్సువర్ ఋషీగ్ స్త...మి॥ ౨ ॥ అథ కాండర్షి తర్పణం॥

ప్రజాపతిం కాండఋషిం తర్పయామి తర్పయామి తర్పయామి॥ సోమం కాండ
ఋషిం త...మి॥ ౩॥ అగ్నిం కాండ ఋషిం త... మి॥ ౩॥ విశ్వాన్
దేవాన్ కాండఋషీన్ స్త...మి॥ ౩॥ సాగ్ంహితీ ర్దేవతా ఉపనిషద
స్త...మి॥ ౩॥ యాజ్ఞికీ ర్దేవతా ఉపనిషద స్త...మి॥ ౩॥ వారుణీ ర్దేవ
తా ఉపనిషద స్త...మి॥ ౩॥ బ్రహ్మాణగ్ం స్వయంభువం త...మి ౩॥
సదసస్పతిం త...మి॥ ౩॥ (ప్రాచీనావీతి) సోమః పితృమాన్ య
మోఽంగిరస్వా నగ్నిష్వాత్తాఽగ్నిః కవ్యవాహనాదయో యేపితరః
తాన్ పితౄన్ స్వధా నమ స్తర్పయామి తర్పయామి తర్పయామి॥
సర్వాన్ పితౄన్ స్తర్పయామి... మి॥ 3 ॥ సర్వాన్ పితృగణాన్
స్త...మి॥ 3॥ సర్వాః పితృపత్నీ స్త...మి॥ 3॥ సర్వాన్ పితృపుత్రా
న్ స్త..మి॥ 3॥ సర్వాన్ పితృపౌత్రాన్ స్త...మి॥ 3॥ భూః పితౄన్
స్త...మి॥ 3॥ భువః పితౄన్ స్త...మి॥ 3॥ సువః పితౄన్ స్త...మి॥
3॥ భూర్భువస్సువః పితౄన్ స్త...మి॥ 3॥ అనేన దేవర్షి పితృతర్ప
ణేన భగవాన్ త్సర్వాత్మక...ఏతత్ఫలం శ్రీపరమేశ్వరార్పణ మస్తు॥

ఆబమ్యా॥

శ్లో॥ ఆదౌ పితా తథా మాతా సాపత్నీ జననీ తథా। మాతామహ
స్సపత్నీకా ఆత్మపత్నీ త్వనంతరమ్। సుతభ్రాతృపితృవ్యాశ్చ
మాతులా స్సహభార్యకాః। దుహితా భగినీ చైవ దౌహిత్రో
భాగినేయకః పితృష్వసా మాతృష్వసా జామాతా భావుక
స్స్నుషా శ్వశుర స్స్యాలక శ్చైవ శ్వశుర్యశ్చ గురురిక్థినః॥

తా॥ ముందు తండ్రి, తాత, ముత్తాత, మాత, పితామహి,
ప్రపితామహి, పిదప సవతితల్లి, దాయతల్లిదండ్రులు, మాతామహాది
త్రయము, మాతామహీత్రయము తనభార్య, కుమారుడు, భ్రా

తలు, పినతండ్రి పెత్తండ్రులు, మేనమామ, అతనిభార్య, కూతురు, తోఁబుట్టువు, మనుమఁడు, మేనల్లుడు, మేనత్త, పినతల్లి పెదతల్లులు అల్లుఁడు, బావమఱఁదులు, కోడలు, మామ, భార్యయొక్క సోదరుఁడు, భార్యాయొక్కతల్లి, గురువు, రిక్థి, వీరలకు తర్పణ మొనర్ప వలయును.

అథ నిత్యతర్పణమ్.

ఆచమ్య......ఏవం—ప్రీత్యర్థం పితుః పితౄణాం అక్షయ్య పుణ్యలోక ఫలావాప్త్యర్థం.

నిత్యతర్పణం కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య (ప్రాచీనావీతీ) దక్షిణాభిముఖః సవ్యంజాన్వాచ్య ॥

(బ్రాహ్మణులకు శర్మాణమ్— క్షత్రియులకు వర్మాణమ్—వైశ్యులకు గుప్తమ్—ఇట్లు తిలతర్పణమందు గ్రాహ్యము.)

పితరం—గోత్రం + శర్మాణం (వర్మాణం) (గుప్తం) స్వధా నమస్తర్పయామి ॥ ఏవం త్రిః ॥

పితామహం	... గోత్రం	...స్వధానమస్తర్పయామి॥ 3 ॥	
ప్రపితామహం ...	... గోత్రం	...స్వ...	...
మాతరం ...	... గోత్రాం	...స్వ...	...
పితామహీం...	... గోత్రాం	...స్వ...	...
ప్రపితామహీం ...	... గోత్రాం	...స్వ...	...
సపత్నీ మాతరం ...	... గోత్రాం	...స్వ...	...
జనకపితరం ...	... గోత్రం	...స్వ...	...
జనకమాతరం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
మాతామహం	... గోత్రం	...స్వ...	...

మాతుః పితామహం ... గోత్రం ...స్వ... ...
మాతుః ప్రపితామహం ... గోత్రం ...స్వ... ...
మాతామహీం ... గోత్రాం ...స్వ... ...
మాతుః పితామహీం ... గోత్రాం ...స్వ... ...
మాతుః ప్రపితామహీం ... గోత్రాం ...స్వ... ...
ఆత్మపత్నీం ... గోత్రం ...స్వ... ...
సుతం ... గోత్రం ...స్వ... ...
భ్రాతరం ... గోత్రం ...స్వ... ...
పితృవ్యం ... గోత్రం ...స్వ... ...
మాతులం ... గోత్రం ...స్వ... ...
దుహితరం ... గోత్రాం ...స్వ... ...
భగినీం ... గోత్రాం ...స్వ... ...
దౌహిత్రం ... గోత్రం .. స్వ... ...
భాగినేయకం ... గోత్రం ...స్వధానమస్తర్పయామి.
పితృభగినీం .. గోత్రాం ...స్వ... ...
మాతృభగినీం ... గోత్రాం ...స్వ... ...
జామాతరం ... గోత్రం ...స్వ... ...
భావుకం ... గోత్రం ...స్వ... ...
స్నుషాం ... గోత్రాం .. స్వ... ...
శ్వశురం ... గోత్రం ...స్వ... ...
స్యాలకం ... గోత్రం ...స్వ... ...
శ్వశ్రూం ... గోత్రాం ...స్వ... ...
గురుం ... గోత్రం ...స్వ... ...
రిక్థినం ... గోత్రం ...స్వ... ...

తర్పణమ్.

ఏవం తర్పణం కుర్యాత్ । యే కే చాఽస్మత్కులే జాతా అపుత్రా గోత్రిణో మృతాః । తే గృహ్ణంతు మయా దత్తం వస్త్ర నిష్పీడనోదకమ్॥ ఏవంనిత్యతర్పణం కుర్యాత్ ॥

తిలతర్పణము కొందరిట్లు చేయుచున్నారు.

ఆచమ్య+ ర్థం తిలతర్పణ కాలేకూర్చావాహనం కరిష్యే॥

ఆయాంతపితర స్సోమ్యా గంభీరైః పథిభిఃపూర్వ్యైః ప్రజామస్మభ్యం దదత్ద్రయించ దీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ॥ కూర్చేఆవాహయామి॥

సకృదాచ్ఛిన్నం బర్హిరూర్ణామృదుస్యోనం పితృభ్యస్త్వా భరామ్యహమ్ । అస్మిన్ సీదంతు మేపితరస్సోమ్యాః పితామహాః ప్రపితామహ శ్చానుగైస్సహ ఇదమాసనం॥ పిమ్మట తిలతర్పణము చేయవలయును.

మృత్యులాంగులన్యాసమ్.

అస్యశ్రీమృత్యులాంగులన్యాస స్తోత్రమహామన్త్రస్య ఊలూ ఖలాజల ఋషిః । కాలాగ్ని రుద్రో దేవతా । క్లాంబీజమ్ । క్లీంశక్తిః । క్లూంకీలకమ్ । ఋతగ్ం సత్యమిత్యస్య మన్త్రస్య । యమఋషిః । మృత్యుర్దేవతా । మృత్యుపస్థానే వినియోగః ॥

క్లాం అగుష్ఠా...నమః॥ క్లీంతర్జ...నమః । క్లూమ్మధ్యమా... నమః॥ క్లైంఅనామికా...నమః । క్లౌంకనిష్ఠికా...నమః॥ క్లః కరతలకర ...నమః॥ ఏవంహృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ నీలపర్వతసంకాశ । కోటిసూర్య సమప్రభ । కాలదండ ధర శ్రీమాన్ వైవస్వతనమోస్తు తే॥ లంపృథివీ తత్వాత్మనే గంధం సమర్పయామి । హంఆకాశ తత్వాత్మనే పుష్పం పరికల్పయామి॥ యంవాయుతత్వా...ధూపం పరికల్పయామి॥ రంఅగ్ని తత్వాత్మనే దీపం పరికల్పయామి॥ వం అమృత తత్వాత్మనే అమృత నైవేద్యం సమర్పయామి॥ సంసర్వతత్వాత్మనే తాంబూలాది సర్వోపచారాన్ సమర్పయామి ॥

10522